

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ПЕРЕД ВИКЛИКАМИ НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕАЛІЙ

Марат Закіров,

завідувач відділу політологічного аналізу

Національної бібліотеки України

імені В. І. Вернадського, д-р політ. наук, доц.

(Київ, Україна)

e-mail: zakirovmarat65@gmail.com

Рецензія на монографію Половинчак Ю. М. Сучасне інформаційно-комунікаційне середовище як простір трансформації української національної ідентичності : монографія / Юлія Половинчак ; наук. ред. В. М. Горовий; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2017. – 372 с.

Сучасний стан наукової думки характеризується зростанням інтересу до питань національного розвитку, світоглядних трансформацій в українському суспільстві. Цей інтерес зумовлений як особливостями суспільно-політичних, культурних, національних процесів, так і специфікою змін інформаційного простору, що виступає простором сенсотворчості. Тож затребуваність дослідження, присвяченого проблемам інформаційних чинників соціокультурної трансформації українського суспільства, не викликає сумнівів. Сьогодні дедалі більшої актуальності набувають питання, пов'язані з необхідністю конкретизації уявлень про роль сучасних інформаційних технологій в успішному вирішенні актуальних завдань соціокультурного розвитку.

Актуальність рецензованої монографії пов'язана із дослідженням ідентифікаційних практик у сучасному інтерактивному інформаційному просторі як чинників трансформації національної ідентичності в умовах розвитку інтернет-комунікації. Розглянутий автором комплекс питань, пов'язаних із еволюцією вітчизняного інформаційного простору та особливостями соціальної ідентифікації та ідентичності як продукту і елементу соціальної взаємодії, складного соціокультурного феномену, утвореного у процесі соціалізації й обміну культурними цінностями, набуває дедалі більшої затребуваності в умовах сучасної України.

Характеристики інформаційного простору, де виробляються, транслюються, трансформуються світоглядно-ціннісні орієнтації, значним чином визначають суспільно-політичну діяльність індивідів та груп. По-перше, саме в інфопросторі відбувається продукування та організація сенсів, вироблення ціннісних орієнтирів, що, власне, і визначають систему ідентифікацій, тобто ознак, які служать критерієм для ототожнення суб'єкта з певними суспільними, культурними й історичними групами. Морально-етичні норми, цінності і уявлення визначають ставлення індивіда до навколишнього світу взагалі, а отже, і до держави та її інститутів, оточуючих явищ суспільного і політичного життя. По-друге, в інформаційно-комунікаційному просторі як середовищі сенсоутворення визначається ступінь значущості тих чи інших суспільних явищ, отже, вибудовується їх певна ієрархія.

Вказані аспекти актуалізують завдання дослідження інформаційно-комунікаційного середовища, формування та трансляції шаблонів індивідуальної та колективної поведінки, стратегій та інтерпретаційних моделей.

Авторка детально зупиняється на особливостях інформаційних обмінів у сучасному інформаційному просторі, зокрема, розглядає впливи глобалізаційних процесів на трансформації інформаційного простору та формування його ін-

терактивного сегмента зі своєю специфікою як складової глобальних та національних медіа ресурсів. Вказані напрямки дослідження ув'язуються авторкою із осмисленням ідентифікаційних систем у сучасних інформаційних ресурсах. Розділи монографії, присвячені деталізації розгляду мережевого середовища як простору самоідентифікації і трансформації колективних ідентичностей, описують як ідентичнісні практики та способи символічної репрезентації громадянської ідентичностей конвергентному медіа-просторі, так і різноманітність контенту, що здатен сприяти трансформаціям ідентичностей чи закріпленню вже сформованих. Затребуваним із наукової та суспільної точки зору видається розгляд автором монографії такого важливого фактора соціальної ідентифікації, як історична пам'ять та політика пам'яті, зокрема, особливостей трансформації національної пам'яті, історичних міфів, впливу на соціокультурні процеси ностальгічних практик у електронному середовищі.

Описані у монографії напрямки розвитку сучасного гуманітарного простору актуалізують питання зміни ролі традиційних суб'єктів, зокрема, бібліотек, у культурних взаємодіях цифрової епохи. У сфері наукових зацікавлень Ю. Половинчак – специфіка діяльності бібліотек як суб'єкта формування, функціонування та трансформації національного гуманітарного простору. Авторка зупиняється на особливостях трансформації в інформаційному суспільстві статусу бібліотек як суб'єкта творення національного наративу через реалізацію меморіальної функції збереження зафіксованої у документному вигляді пам'яті спільноти.

У монографії досліджено актуалізацію фондів бібліотек через наповнення їх інформацією, створеною в цифровому форматі, зокрема, проаналізовано існуючі проекти бібліотек, спрямовані на створення інструментів і технологій для збору, реєстрації та архівування інтернет-ресурсів із метою їх довгострокового зберігання.

Плідним видається обґрунтований висновок дослідниці щодо того, що в інформаційному суспільстві роль бібліотек як суб'єктів формування та функціонування гуманітарного інформаційного простору зростає та інтенсифікується одночасно зі зростанням відповідальності бібліотек за збереження пам'яті нації в документних масивах різного, в тому числі й електронного походження. Фактично, йдеться про посилення та інтенсифікацію в сучасних умовах реалізації інформаційної, меморіальної, просвітницької та аксіологічної функцій бібліотек.

Досліджені автором культурні змісти в електронному середовищі та їх етнонаціональний вимір, визначена специфіка комеморативних процесів у мережі інтернет, характеристика міжконфесійних відносин нових інформаційних реалій, проаналізовані особливості проявів регіоналізму в інтернет-дискурсі мають як наукову, так і практичну цінність.